

**DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT**

Utenriksministeren

Utenriks- og forsvarskomiteen
v/leder Ine Eriksen Søreide

Oslo, 21. februar 2023

Uttalelse fra Utenriksdepartementet ang. Dokument 8:120 S (2022–2023) – representantforslag fra representantene Abid Raja, Guri Melby og Ingvild Wetrhus Thorsvik

Jeg viser til Utenriks- og forsvarskomiteens brev 7. februar 2023 om Dokument 8:120 S (2022–2023) fra representantene Abid Raja, Guri Melby og Ingvild Wetrhus Thorsvik.

Jeg deler representantenes bekymring for utviklingen i Afghanistan, og særlig situasjonen for afghanske jenter og kvinner. Beslutningen om å utestenge kvinner fra høyere utdanning er fullstendig uakseptabel, på samme måte som beslutningen som nekter jenter tilgang til skolegang på 7. til 12. trinn. I tillegg kommer yrkesforbud for kvinner i internasjonale organisasjoner og en rekke andre forbud og innstramminger som samlet gjør situasjonen for afghanske jenter og kvinner alarmerende.

Det er ikke nytt at sterke krefter i Taliban jobber mot de fremskrittene afghanske kvinner og jenter har opplevd de siste 20 årene. Betydelige deler av Taliban er mot utdanningsforbud for kvinner, men ledelsen i bevegelsen har nå mest gjennomslag og vi ser dessverre ingen tegn til en snarlig reversering av disse forbudene. Vi kommuniserer tydelig overfor Taliban at disse beslutningene er uakseptable, og at de bærer ansvaret for det afghanske folkets velferd. Det er viktig at vi fortsetter å snakke om disse temaene med dem som har makten og ansvaret. Å isolere Afghanistan er ikke et alternativ. Det vil gå utover det afghanske folket, og risikoen for humanitær katastrofe, store flyktningestrømmer og ekstremismeframvekst vil øke.

Jeg er glad for det engasjementet representantene viser for Afghanistan og kvinners utdanning. Norge skal fortsette å engasjere seg for det afghanske folket, og særlig afghanske kvinner. Representantene foreslår at Stortinget ber regjeringen utstede studentvisum til afghanske kvinner som har fått utdanningen avbrutt, samt bruke bistandsmidler på å sørge for fullføring av utdanning for afghanske kvinner i nærområdene. Spørsmål knyttet til selve studentvisumordningen hører under Justis- og beredskapsministerens konstitusjonelle ansvar. Etersom spørsmålene overordnet sett handler om det utenrikspolitiske målet om å gi muligheter til afghanske kvinner, vil jeg imidlertid komme med bemerkninger til begge forslag.

Jeg deler representantenes ønske om sikre utdanningsmuligheter for afghanske kvinner. Når vi innretter slik innsats, bør vi se på hva som vil ha best effekt og som er praktisk gjennomførbart gitt den svært krevende situasjonen i Afghanistan. Målet må være å finne bærekraftige, varige løsninger som bistår flest mulig, i tråd med bærekraftsmål 4.

I noen tilfeller kan det være riktig og viktig at afghanske kvinner kommer til Norge for utdanning. Det finnes allerede et program der utsatte menneskerettighetsforsvarere kan få studere i Norge, Students at risk. Samtidig er det viktig å være bevisst på utfordringene ved å lage en bredere slik ordning. Tiltaket vil være kostbart sammenlignet med innsats i Afghanistan eller regionen, og dermed kun komme noen få til gode. Det vil måtte etableres gode prosesser for utvalg og likebehandling av kandidater og forsvarlig identifikasjon. Manglende diplomatisk nærvær i Kabul betyr at vi ikke vil kunne bistå med bl.a. reisedokumenter og sikkerhetscreening som kreves for innvandring til Norge. Det vil være krevende å sikre studietilbud som er kompatible med utdanningen og språkkunnskapen vedkommende allerede har. Hertil kommer den sikkerhetsrisiko som Norge vil medvirke til å utsette kandidatene for ved utreise fra Afghanistan, bl.a. ved reise for å søke visum.

Jeg ønsker i større grad å fokusere på hvilke alternativer som finnes for å støtte kvinners høyere utdanning i Afghanistan. Utenriksdepartementet støtter allerede høyere utdanning til jenter og kvinner i Afghanistan, særlig i helsesektoren. Norge finansierer rundt 450 studieplasser for utdanning av kvinnelige sykepleiere, jordmødre og andre helsearbeidere. Disse ligger an til å bli opprettholdt tross de siste innskrenkingene. Jeg er stolt over at dette arbeidet videreføres også i dagens situasjon, og vil gå i dialog med våre partnere for å se om innsatsen kan økes.

Siden ideen om norske tiltak ble lansert i det offentlige ordskiftet har Utenriksdepartementet også startet en prosess for å kartlegge muligheter for støtte til utdanning i naboland. En slik innsats er det tyske programmet som representantene peker på, der summen riktignok er 7 millioner euro over fem år. Det er en stipendordning der kvinner selv søker opptak ved regionale universiteter, og så kan søke om stipender finansiert av Tyskland. Målgruppen er i hovedsak afghanske kvinner som allerede oppholder seg utenfor Afghanistan og programmet unngår på den måten utfordringene knyttet til visum og utreise for kvinner som oppholder seg i landet. Det finnes også andre programmer og støtteordninger som kan være relevante. Blant annet har EU et samarbeid med UNDP. Dialogen med likesinnede land rundt disse tiltakene avslører at det knytter seg en rekke praktiske utfordringer til ordningen for både giverlandene og sluttmottakerne, noe som gjør det desto viktigere å gjøre grundig forarbeid når en økt innsats vurderes.

Regjeringen vil i tiden som kommer fortsette å utrede mulighetene for å oppskalere norsk støtte til høyere utdanning i Afghanistan, eller bidra til programmer som gir afghanske kvinner mulighet for utdanning i regionen. Regjeringen vil også vurdere muligheten for å støtte innovative tiltak knyttet til virtuell undervisning for kvinner som befinner seg i Afghanistan.

Vennlig hilsen

Annika Huitfeldt

Anniken Huitfeldt